

*hrvatska in jugoslovenska
Ljubljana*

KOROŠKA STRAŽA

GLASILO OBMEJNIH SLOVENCEV

Slovinci in — hrvaško vprašanje.

(Konec.)

Potem so prišle volitve v ustavo-
tvorno skupščino. Stranke so zrastle ka-
kor gobe po dežju. Majhne in velike,
Guile in dobre. Nepobitno dejstvo pa
ostane, da takratno razpelo-
ženje našega ljudstva nikakor
ni bilo pravo! Ljudstvo, navajeno
skozi stoletja robovanja, še ni vedelo (in
tudi ne vsi njegovi voditelji!) kaj je to:
ustava in kake važnosti je za ustroj dr-
žave na znotraj in zunaj. Začel se je ljut
strankarski boj: Delavske, kmetijske, meš-
čanske in druge stranke so se kavsale
med seboj, zatrjujoč čistost svojih pro-
gramov, niso pa polagale važnosti na
skupne interese, na skupni blagor. Fra-
zerska politika je dosegla, da volitve niso
izpadle za brate Hrvate tako ugodno, ka-
kor bi morale, medtem ko Slovenci niso
ravno slabo pogodili. Hrvati in Slovenci
kot novi sestavni del velike novonastale
države bi morali imeti enotno fronto, ne
proti Srbom (bognedaj!), ampak proti he-
gemoniji (samovladju) nekaterih mogoč-
nežev iz srbskega dela naše države. Ne-
orijentacija in slabo pojmovanje važnosti
ustave in deloma popolna nejasnost o po-
menu velike narodne države Srbov, Hr-
vatov in Slovencev je bila kriva, da hr-
vatski narod ni soglasno z nami in soli-
darno nastopil pri volitvah.

Naše slovenske politične stranke so
šle v ustavodajno skupščino sledečo pot:
Samostojna kmetijska stranka (rekrutirana
od Šusteršičevih pristašev tedanje SLS,
deloma avstrijskih štajercijancev i. dr.) je
pred volitvami obetala republiko, avtono-
mijo in vsakojake frazerske stvari; po vo-
litvah je šla v vlado z maloštevilnimi de-
mokrati. V skupščini je seveda glasovala
za centralistično ustavo, ki je danes (po-
polnoma stvarno povedano) dala prilož-
nosti do mnoge upravičene kritike. Na
tem stališču vstraja ta frakcija (odlomek)
še danes in zastopa slovensko ljudstvo v
vladi, katera je dosedaj pokazala (milo re-
čeno) jako malo razumevanja za slovenske
interese. Slov. ljudska stranka je izdala
svoj znani avtonomističen program, na
katerem stoji vstrajna še danes. Ona zahteva
revizijo ustave v smislu popolne
enakopravnosti vseh treh plemen, ki naj
odločajo svojo usodo z lastno avtono-
mijo, iz katere naj zaveje med troje-
dini narod duh prave in resnične, ne
torej nasilne jedinstvenosti. V parla-
mentu je SLS vstrajala kot opozicija. In
dobro je naredila, da je šla v parlament,
ker je bila od ljudstva za to izvoljena.
Režim je tuptam dosegel kak kvorum
(potrebno število za izglasanje kake vladne
zahteve, zakona, predloga). — Socija-
listične stranke so najpoprej zahtevale za
sebe, da se naj država uredi po nekih
utopističnih socialističnih načrtih, kar pa
ni šlo. Iz te skrajnosti pa so šli — (po
pravilu: politika je kakor vlačuga —) v
vrste centralistov, kjer so se izkazali, da
so bolj centralistični, kakor prvotni in
stari centralisti. — Enaka igra je bila s
komunisti. Samo bolj smešna. Vse svoje

rudeče ukaze od zgoraj (čitaj iz Moskve)
so morali pustiti neizvr ene in so se za-
doveli s par revolvernimi strelji in z
eno bombom, potem pa se razkropili na
vse mogoče tabore, kakor podgane po
požaru. To so bili politični otroci; njih
moč pa ni bila majhna; ker njim se je
vsak nezadovoljlec pridruževal, misleč, da
so ideja nebesa blizu. — Takozvani na-
rodni socialisti pa so ribarili v kalnem, ve-
rižili s frazo narodnosti in z drugimi idej-
nimi vprašanji ter si še do danes niso na
jasnem, ali je njih glavna naloga pobiti
klerikalnega zmaja, ali si pripraviti pot v
— jutrovo deželo. — Stranka: vse stranke
so delale v veliki nejasnosti: nobena ni
znala, za kaj prav za prav gre.

Na drugi strani pa so Hrvati ostali
narodno bolj jedinstveno razporejeni; dr-
žali so skupaj in niso šli v Beograd. Slo-
vinci pa še danes njsino edini. Iskati bi
nam bilo treba sporazuma tako s Srbi,
kakor s Hrvati. Tega nismo pravočasno
storili in tako so se Hrvatje bali nas z
ene strani, Srbov pa z druge. A držali so
skupaj, mi pa smo se razdelili na vse
mogoče tabore, samo slovenskega bloka
nismo mogli spraviti skupaj.

O tem velevažnem političnem pojavu
bi se dalo mnogo razmišljati: Zakaj so
naprimer šli Hrvatje brez nas v Beog-
rad? Ali mogoče za to, da se maščujejo
nam za našo naklonjenost od 4 let? Kdo
more dokazati, da ne? Mogoče je to, da si
morda ni resnično. Verjetno pa je. Upajmo
pa, da so srbski, kakor hrvatski politiki
toliko dalekovidni, da tega ne bi storili.
Bila bi to usodepolna napaka; kajti Beog-
rad bi s tem dobil v svoje roke silno
orožje in kaj lahko uvedel metodo staro-
rimskega absolutizma: Divide et impera!
(Razdeli in gospoduj!).

Kaj je torej naše stališče? Nešteto-
krat smo ga povdarjali. Bratski sporazum.
In sicer najprej med Hrvati in Slovenci in
šele potem, ko se mi enotno spora-
zumemo, pojdimo skupno k Srbijan-
cem, ki nas bodo gotovo sprejeli kakor
brate, če ne bomo stavili preveč pretirano
enostranskih zahtev. Dokler pa med nami
in Hrvati ne bo sporazuma, bodo naše
notranje razmere vedno bolj razdrapane;
sorazmerno z našo notranjo razdrapa-
nostjo pa bo padal naš ugled pred ve-
likim svetom. Imejmo pa tudi pred očmi,
da bodi ena naših velikih zahtev — tudi
sporazum z Bolgari, ki morajo priti z nami
v bratsko zajednico. — Politika spora-
zuma bodi povsod vodilni pravec!

J. M.:

Jugoslovenska Matica.

V vsej naši zgodovini ni igrala nobena
naša napaka tako usodne vloge kot naša ne-
pripravljenost. Da govorimo le o naši najnovejši
zgodovini.

Prišel je k nam Napoleon, ustvaril nam
je Ilirijo, kjer je postoletjih prišel slovenski je-
zik zopet do veljave. Dal nam je šole in pri-
nesel red v deželo, osvobodil je našega kmeta
in dal nam možnost razvoja. V vsakem oziru
je bila Ilirija blagoslov za nas. Toda kaj smo
storili mi? Zbirali smo dobrovoljce in bram-
bovce, da zrušimo Ilirijo in da pomagamo k
moči onim, ki so nas zatirali. Zakaj? — Ker

smo bili nepripravljeni, ker nismo razumel
novega položaja.

Prišlo je leto 1848. s svojimi dalekosež-
nimi dogodki. Sreča nam je dala narod, ki je bil
pripravljen dati kri za svoje pravice in preko
Kolpe smo imeli veliko in odločujočo vojsko,
toda zbal smo se seči po sreči in zaigrali smo
trenotek. In zopet ni nihče drug kriv, da smo
iz mračnih dni svobode prišli v dobo despo-
tizma, kot naša nepripravljenost.

Nova ugodna prilika se nam je zasmejala,
da si zboljšamo položaj, ko so burni dogodki
leta 1866. pritisnili k tlom naše tlačitelje. Toda
vsled svoje historične nepripravljenosti smo bili
najsigurnejše varstvo svojih tlačiteljev.

In prišlo je še bolj pomembno leto 1918.
Naši Janezi v Judenburgu so nam pokazali pot,
po kateri pridemo do odrešitve. Toda kri muč-
nikov je bila za nas zaman prelita. Uprl se je
naš gorski polk in ni bilo več sile, ki bi zatrla
ta upor. Tudi tega upora nismo znali izrabiti.
Ponudil se nam je zmogovit general, sin naše
kri, da še v naprej bije one, ki so stegali
roke po naši zemlji! Tudi to pomoč smo
zamudili. In končno se je zgodilo, da je tuja
vojska zaprosila za vstop na naša tla — in ker
smo bili nepripravljeni, nismo znali, da mo-
ramo to zabraniti.

Od tedaj pa se je pričela naša katastrofa
in od pamtiveka naša zemlja je — postala —
laška. In vsled iste nepripravljenosti se je
zgodilo tudi to, da smo izgubili Koroški plebis-
cit, da so naši ljudje glasovali — proti nam.

Nepripravljenost nas je spravila za Kara-
vanke in nepripravljenost nam je dala mejo
30 km zapadno od Ljubljane.

Razvoj dogodkov pa še ni končan in tako
za Karavankami kakor za Nanosom se zbirajo
sovražniki, da še povečajo našo nesrečo. Brez
cene je Trst, če nima zaledja. Brez vrednosti je
Koroška, če ne gre iz nje pot k morju. Preko
nas gre ta pot in naša zemlja je zaledje Trsta.
In vsled tega smo vnovič zapleteni v boj, za-
radi tega izgubimo vnovič zemljo, zato bo zo-
pet udarjen naš narod, če za boj ne bomo pri-
pravljeni, če ne bomo zmogni, da pariramo
udarce, ki se pripravljajo za nas iz krajev on-
stran Karavank in iz onih onkraj Snežnika.

Taka je resnica, če ji pogledamo v oči in
nobena še tako lepa beseda o miru med ljudmi,
je ne izbriše, zakaj pričetek boja je že tu in
sicer nad vse srditega boja.

Ne sicer pri nas, ki uživamo dobrote svo-
bode, pač pa pri onih naših bratih, ki so od-
trgani od nas.

Sistematično in brezobzirno se tam vrši že
leta dolgo iztrebljenje našega življa, da le še z
največjim naporom vzdržujemo svoje zadnje po-
stojanke. Ko pa smo izgubili te, pridemo na
vrsto mi.

Skrajni čas je že, da se te nad vse resne
situacije že enkrat zavedamo, da se ne udajamo
brezbrižnosti, ker razmere so postale že tako
obupne, da se misli ves istrski narod izseliti.
Danes je mejno ozemlje Istra, če ta pade, po-
stane mejno ozemlje Notranjska in hrvatsko
Primorje, kajti vsi vemo, da je laški pohlep
nenasiten, posebno, če je imel uspeh.

Vsa ta enostavna dejstva nam pravijo, da
ohranjujemo sebe, če varujemo brate. Kajti oni
so naša mrtva straža, oni so naš oklep. Po
nas je, če padejo oni.

Ne iz osvajalnih namenov, temveč iz ozi-
rov do samega sebe, moramo torej pomagati
vsem svojim bratom tam preko. Kakor ob
Jadrano, tako ne sme izginiti preko Karavank
naša govornica, kajti če trči jezikovna meja ob
našo državno, tedaj je ogrožena naša svo-
boda.

To pa je ona osnovna misel, ki je napa-
tila rodoljube, da so v marcu leta 1920 usta-
novili „Jugoslovensko Matico“.

Iz ljubezni do bratov je nastala Jugoslo-
venska Matica in iz skrbi do naše države se
je razvilo njeno delo. S tem pa je bil dan njen
program in določen njen delokrog. Biti mati ne-
odrešenih je njena prva in najvišja naloga, biti
hrbtenica državne misli, njen vzporeden in nič
manj važen cilj.

Če zruši Italijan naše šole, Jugoslovenska
Matica hoče ustanoviti nove, če je uničil pla-

men naš kulturni dom, mi hočemo zgraditi novega. Vse krivice, vsa nasilja ublažiti, biti bratom tako močna opora, da morejo vzdržati vsako nasilje, to je življenska naloga Jugoslovenske Matice. Ta naloga pa je dosegljiva le, če podpira Jugoslovensko Matico ves narod, ker le tako so njene sile zadostno velike.

Zato je aksiom patriotov, da kdor je Jugoslovan, ta je član Jugoslovenske Matice. Mladi in stari, revni in bogati, žene in moški, Hrvati in Srbi, kristjani in mohamedanci, vsi, ki so Jugosloveni, morajo biti člani Jugoslovenske Matice. Naša najsplošnejša in največja narodna obrambna organizacija je za to Jugoslovenska Matica, ki ne pozna ne plemenskih, ne verskih in ne političnih razlik, temveč, ki pozna samo eno — interes naroda in odrešenje bratov.

S ponosom pa moremo tudi reči, da je Jugoslovenska Matica tudi naše najuspešnejše društvo. S svojo organizacijo, ki je utrjena med Srbi prav tako, ko med Hrvati in ki je vzorno izvedena med Slovenci in Dalmatinci, vrši Jugoslovenska Matica ono veliko delo, da pripravi ves jugoslovenski narod za veliki dan osvete. V tistem hipu, ko bomo pripravljene, smo tudi že zmagali in zato je Jugoslovenska Matica jamstvo naše boljše bodočnosti.

Jugoslovenska Matica je naša najvišja organizacija, ki skrbi na idealen način za dvig naše državne misli, ona pa je tudi najuspešnejše obrambno društvo, ki stori vse, da ne propade naša predstraža, pa naj bo ta ob Jadranu ali pa preko Karavank. Nemogoče je tu povedati, kaj je že v tem oziru vse storila Jug. Matica, toda naš boj je postal že uspešnejši, ker je posegla vanj Jugoslovenska Matica. Če je treba izkazati pomoč preganjanim, če je treba dvigniti državljansko zavest svobodnih, če je treba gojiti čut skupnosti, če je treba razširjati rešilno idejo sloge, če je treba pridobivati tujino za našo stvar, če je treba naobraževati naš narod, če ga je treba gospodarsko dvigniti, vselej je Jugoslovenska Matica pripravljena, da pomaga, da reši. Učiteljica pripravljenosti je Jugoslovenska Matica, zbiralka narodnih sil, kažipot odrešenja. Naša prva nacionalna organizacija je zato Jugoslovenska Matica, in le oni ki so padli duhom, ki so zapravili ideale se odtegujejo njenemu klicu.

Bratje, kdo od Vas je, da udari sebe kot slabotneža, kdo od Vas je, da je pozabil na svoje dostojanstvo, ko se je zbal te, čeprav majhne, toda nujne žrtve, da je član Jugoslovenske Matice!?

Mi verujemo v Vas, zato Vas pozdravljamo kot podpornike matere neodrešenih, zato Vas pozdravljamo kot člane Jugoslovenske Matice.

Tedenske novice

Občinske volitve v Ljubljani. Dne 3. t. m. so se vršile v prestolici Slovenije občinske volitve, katerih bi se imelo udeležiti okrog 12.089 volilcev. Odzvalo se je le 8.986 volilcev, ki so oddali svoje glasove tako, da je zmagala „Zveza delovnega ljudstva“, ki je dobila 35 mandator. Izid je sledeči po listah I. JDS. 1822 glasov (mladini); II. Zveza delovnega ljudstva (SLS, neodvisni delavci in sku-

pina dr. Periča) — 3952 glasov; III. Socijalnidemokrati 283 glasov; IV. Jugoslovenska zajednica (Demokratski starini, Žerjavovi pristaši, samostojneži, narodni socijalci, radikalci i. t. d.) 2917 glasov. — Zmage liste delavnega ljudstva pozdravlje vsak treznomisleč Slovenec, ker ve, da je pot, po kateri hodi slovenska javnost, zbrana v tej skupini edino prave, da je politika te skupine res ljudska. Ljubljana, naše središče in prestolica je s tem pokazale vsem okrajem in občinam, da je zrel čas za začetek novega boja za upravno in politično zakonodajno avtonomijo združene Slovenije! Zavedni Ljubljani naš pozdrav od severne državne meje!

Važno za vse delodajalce. (Uradno.) — Delodajalce opozarjamo tem potom vnovič na § 102 zakona o zaščiti delavcev (Uradni list z dne 13. VII. 1922, štev. 74), ki določa, da morajo delodajalci nabavljati svojo delovno moč predvsem po državni borzi dela. To se pravi, da mora vsakdo, ki potrebuje kakršnokoli delovno moč — moške in ženske — (dinarji, tovarniški delavci, sluge, pisarniško osebje, trgovsko osebje itd.) to prijaviti državni borzi dela, ne pa da oddaja prasta mesta kar sam pod roko. Istotako mora prijaviti vsak delodajalec državni borzi dela, če odpusti več ko 5 delavcev naenkrat. Zakon o zaščiti delavcev je v veljavi že od 28. II. 1912, in je bilo torej časa dovolj, da se je mogel poučiti vsakdo o njegovih določbah. Kdor bo ravnal še odslej protivno temu zakonu, bo kaznovan glede prestopka § 102 po § 122, točka 7, istega zakona, z globo 50 do 3000 dinarjev, ob ponovni kršitvi poleg denarne kazni še z zaporom do 1 meseca. — Državna borza dela v Mariboru. Šef: Jože Staběj.

Pastirček pase čredico. 12 veseilih božičnih ljudskih pesmi za mešani zbor. Kdor želi biti veselo ganjen za božične praznike, naj seže po teh napevih. Naročila sprejema Fr. Rozman, org. Velikanedelja. Cena 5 din. brez poštnine.

Potres v Bački, Slavoniji in Bosni. V petek 24. t. m. zjutraj ob 4. so čutili močan potres v Subotici v Osijeku, v Somboru in tudi po več krajih Bosne.

Sedemdesetletnica cigarete je bila te dni. Prvi je ustanovil tvornico cigaret Nemeč Joosip Hupmann v Rusiji l. 1852. Deset let pozneje se je osnovala podružnica te tovarne v Dresdenu, na kar se je razvila po vseh državah ogromna tobačna industrija, ki danes zaposluje na tisoče delavcev in delavk.

Nepošten sollicitator. Petinštiridesetletni sollicitator Franc Moreše se je zagovarjal pred okrožnim sodiščem radi hudodelstev poneverbe in goljufije. Obdolženec je bil v drugi polovici tekočega leta naprej pisarnovodja pri notarju Požunu v Gornji Radgoni. Nato pa od 2. do 9. oktobra sollicitator pri tamošnjem od-

vetniku dr. Lenartu Boeziju. Prvemu je poneveril od strank zaupane mu zneske v visokosti skupaj 4702 K; drugemu pa 21.541 K. Pri Šavnikovi, pri kateri je stanoval, je poneveril zaupano mu srebrno moško uro v vrednosti 8000 K. Pravi, da jo je izgubil. Osumljen je nadalje, da je meseca aprila odvetniku dr. Alojzu Bratkoviču v Slovenjemgradu poneveril 1564 kruna. — Dne 15. avgusta je opeharil Clotarja Bouvierja v Gornji Radgoni za 12.628 K. To svoto mu je izvabil pod zvito pretvezo, da ga pošlje šef notar Požun, da mu izroči 12.000 K kot pristojbino za protokolacijo in 628 K za koleke. — Sodba se glasi na 10 mesecev težke ječe.

Oddaja vinskih trt iz državnih trtnih nasadov. Drž. vinarsko nadzorništvo v Mariboru daje s tem vinogradnikom na znanje, da se bodo spomladi leta 1923 oddajale trte iz drž. trtnih nasadov v Sloveniji (podpisano nadzorništvo ima na razpolago okoli 50.000 cepljenk, 25.000 korenjakov in 200.000 ključev) po sledečih cenah in sicer: 1. cepljenke Ia, 1000 komadov za din 1500, 2. korenjaki Ia, 1000 komadov za din 300, 3. ključki Ia, 1000 komadov za din. 150. Pri dodelitvi trt se bo oziralo v prvi vrsti na manj imovite posestnike, ki doprinesejo od pristojne občine tozadevno potrdilo. Nadalje veljajo te cene le na oddajnem mestu v pristojni drž. trtnici. Omot in dovoz na železnico in pošto se zaračuna posebej. Trte dobijo le vinogradniki iz Slovenije, ki se zavežejo, da bodo iste sadili na lastni zemlji. Pri dodelitvi korenjakov se bo oziralo v prvi vrsti na one naročnike, ki nameravajo zasaditi lastni matičnjak, pri dodelitvi ključev pa na one, ki cepijo trte za lastni vinograd in ne za prodajo in ki doprinesejo tozadevno potrdilo pristojne občine. Naročila se sprejemajo pri drž. trtnih nasadih in pri gorej imenovanem nadzorništvu insicer najkasneje do 10. decembra t. l. Po tem roku se trte razdelijo sorazmerno med vse opravljene naročnike, katerim se dostavi tozadevna nakaznica. Vsak naročnik, ki se mu nakažejo naročene vrste trt, je obvezan iste prevzeti in plačati. Naročniki, ki odbijo dodeljene druge sorte nego so jih naročili v nadomestilo, morajo nakaznice, če dodeljenih vrst ne želijo, tekom 14 dni s priporočeno pošto vrniti, drugače so tudi oni zavezani nakazane trte prevzeti in plačati.

Največji premogovnik na svetu se nahaja v Mandžuriji. Pripada sedaj Japonski, društvo je angleško. Na dan se izkoplje 12.000 ton.

Arbogast Reiterer. O. T.—r.

Skrivnostni glasovi iz drugega sveta.

(Dalje.)

„Vprašam Katho, če je obuta. Takoj dvigne krilo in nam pokaže svoje noge. In da bi vsem ugodila, dvigne eno nogo na obleko Mrs. Corner in reče: „Zdaj pač lahko vidite vsi, da sem bosa, kaj ne?!... Mr. Bielfield prinese čedno naslikano Kathino oljnato sliko s seboj (izdelano po fotografičnem posnetku)... Ta podoba leži na mizi in Kathi vpraša, če jo sme pogledati, jo prime in takoj z obema rokama, jo opazuje nekaj časa, potem pa zakliče: „Jej, to sem jaz... Tako sem vam hvaležna za to, Mr. Bielfield, tako zelo hvaležna!“

„... Prosil sem jo, naj udari z nogo ob tla in napravi ropot, če more, da ga vsi slišimo, kar je tudi storila. Konečno sem jo prosil, naj mi dovoli, da potipam tkanino njene obleke. Ugodila mi je in mi ponudila obleko, ki sem jo z obema rokama poprijel in raztegoval... S svojo stalno, skoraj boječo čuječnostjo nad medijem je kazala, da je tam vez, ki je od nje odvisna tako, da bi njena lastna eksistenca bila uničena, če se ta prebudi.“

Dr. Gully, zdravnik vodnega zdravilišča v

Great Malverun je Katho nekoč vprašal: „Ali bi vam ne bilo mogoče razložiti sile, ki z njimi utelešite svojo postavo in jo zopet raztopite? Ali je elektrika ali kaj podobnega?“ Kathi je odgovorila: „Ne, ni mogoče. Vse je nesmisel, kar govorijo o elektriki... [Prej ko slej je moč volje nego kaj drugega; resnično, v volji je vir moje moči.“ Dr. Gully: „Če izginete, kam greste potem?“ „V posredovateljico, ki ji vrnem vse sile, ki sem jih vzela od nje.“ „Če sem vzela od nje zelo mnogo sil, in bi jo hotel kdo naglo prijeti, bila bi pri priči mrtva. Brez ovire lahko grem v njo in iz nje; nisem pa njen dvojičnik. Često govore nesmiselne stvari o dvojičnikih. Jaz sem vedno jaz sama.“ Dalje je poizvedoval dr. Gully: „Če se raztopite kaj izgine najprej, telo ali obleka?“ Ono: „Telo; sila se povrne k posredovalki in potem se razkroji obleka v v svoje prvine.“ — „More li umrljiv človek presojati te sile?“ „Ne, ne more!“

Proti koncu neke seje so pustili pod zastorom upadati dnevno svetlobo. To pripušcanje svetlobe je polagoma uničilo spodnji del njene postave. Padala je vedno globlje, dokler se ni vrat dotaknil tal. Našopirjeno obleko so še videli. Konečno je cel pojav izginil. Drugokrat se je pojavila, prav ko so hoteli Katho fotografirati, tik pred posnetkom dolga, krepka moška roka, ki je stresala pest in dleskala s prsti, da

so se vsi prestrašeni zdrznili. Kathi se je takoj obrnila ter interpelirala drznega vsiljivca in takoj je izginil tuji nagajivec.

Pri fotografiranju je Crookes postopal posebno pazljivo. Knjižnico je uporabljal za kabinet. Pripravljenih je stalo pet aparatov, vsak s petimi ploščami. Medij je izvanredno skrbno zavaroval. Ženske so jo preiskale do kože, potem so jo všili v vrečo in privezali na divan. Oba fizika Crookes in Barley sta jo nato spojila z refleksijskim galvanometrom, tako da je moral vsak najmanjši gibljaj Slorenc Cook takoj izdati odmah magnetne igle. Razen tega je velel Crookes duhu Kathi takoj, ko se je prikazala, pomočiti roko v posodo z jodkalijevo raztopino. Ako bi bila med njo in medijem kaka materijalna zveza, tedaj bi morala to tudi magnetnica pokazati. Ostala pa je stalno na miru. — Nekateri posnetki so se pri magnezijevi luči izvrstno posrečili.

„... Kljub najstrožji prepovedi je Mr. Volkmann nekoč prikazen pograbil in jo skušal podreti. Toda Kathi se je naglo izmuznila za zastor, kjer so našli medij Mis Cook z nepoškodovanimi pečati — pa stokala je pretresljivo. Bila je potem več tednov hudo bolna in duševno zmedena. Trdila je, da je takrat čutila kakor bi ji gorelo v možganih.“

(Dalje prihodnjič.)

„Koroški Slovenec“ je dobro urejevano glasilo koroških Slovencev. Podpirajmo koroške Slovence z naročanjem „Koroškega Slovenca!“ Naroča se na naslov: Jos. Žinkowsky, Wien V., Margarethenplatz 7.

Belgijski krvnik ima najlažjo službo, ker od nastopa iste pa do danes še ni izvršil nobene smrtne obsodbe. Vsi kandidati vislic so bili namreč pomiloščeni. Obelodaniti je moral vedno na javnem mestu besedilo smrtne obsodbe, za kar je dobil letnih 3000 frankov. Sedaj so mu plačo povišali.

Tiskarski škrat. Pri lomljenju stavka članka v lč. g. Evalda Vračka: Nekaj misli obmejnega Slovenca o Jugoslaviji in njenih razmerah — nam je tiskarski škrat zelo ponagajal. Članek je do 11. vrste odspodaj navzgor, tretja kolona pravilno lomljen in stojmo trdno... (nadaljevanje pa je na 2. strani v prvi koloni 8. vrsta od zgoraj... in neomahljivo pri svoji zastavi... do besed: Katoliška misel je... (13. vrsta odzgoraj) močna pri nas i. t. d. naslednji tekst od 3. kol. prve strani, kakor je zgoraj prekinjeno. Potem se nadaljuje do besed: ... raznolikih narodnih, socialnih... katerega stavka nadaljevanje je v 14. vrsti... prekulturnih in gospodarskih odnosajih smo živeli. — Zverženje se je zgodilo radi prelomljenja stavka, ki je bil določen za Slov. obmejni koledar, kjer pa ni teh napak. Zato naj vsakdo, kdor ne bi mogel tega članka pravilno razumeti kupi Slov. obmejni koledar, ki izide te dni.

To je ono pravo! Dobijo se še vedno ljudje, kateri Fellerjevega Elzafluida še niso poskusili, dasiravno že čez 25 let v vseh deželah uporabljajo. Kdor je samo enkrat poskusil njegovo izvrstno delovanje kot drgnjenja hrbta, udov i. t. d. ali kot kosmetikum za usta, kožo in negovanje glave, bode gotovo rekel: „To je ono pravo!“ Je veliko boljši, močnejši, izdatnejši in bolj delujoč kakor francosko žganje. Prežene nahod, zobobol in umirava živce. 3 dvojnate ali 1 špeciálna steklenica s pakovanjem in poštino 24 dinarjev; 36 dvojnatih ali 12 špeciálnih steklenic 208 dinarjev in 5% doplatka. Adresa: Lekarnar Eugen v. Feller, Stubica Donja Elzatrg št. 326 Hrvatsko.

Dopisi.

Gornja Radgona. Navijalci cen. Kako prostodušno se pri nas navijajo cene, naj posvedočita dva slučaja: Zdravnik dr. Kuras sedi v gostilni pri guljašu, ki stane s kruhom vred 5 din. Revna natakaraica ga med južino vpraša za svet glede nekega bolnika, katerega boli noga. Zdravnik vzame kos papirja, napiše recept — vse to med južino in zaračuna za to svoje delo, ki je trajalo k večjemu 3 minute — 20 (dvajset) dinarjev! To je nesramnost prve vrste in pozivamo našo oblast, da takemu oderuhu zabrani izvrševati zdravniško praksó na našem ozemlju. — Drugi slučaj. Nekdo (ime na razpolago!) je šel v mestno lekarno po zdravila za svoje bolne otroke. Prvič in drugič so stala nekaj čez 6000 kron, tretjič pa,

ko dotičnik ni imel starega recepta, pa so ista zdravila stala okoli 2000 kron. — Kakor tam preko, tako je tudi pri nas. Slednji slučaj nas sicer nič ne briga, vendar ga priobčujemo v ilustracijo neznosnih razmer. Treba bo železne metle, da se očisti nesnaga iz hleva naše javnosti.

Radgona. Vaši jugoslovanski demokrati, ki si večkrat lastijo monopol za pristno jugoslovanstvo so prošle dni razposlali nekaterim Nemcem tu in onstran Mure — tiskane prošnje za prispevke za Sokolski Dom. V tiskovini se omenja, da je namerovana stabka namenjena tudi Dramatičnemu društvu, kar je pa seveda bolj v drugi vrsti. Toda to je njih zadeva, v katero se nikakor nočemo spuščati. Dejstvo samo pa, katero beležimo pa je — (milo rečeno!) politična nemožnost in nacionalni škandal! Pomislimo samo, da si izmislijo Nemci v Radgoni, — predpostavljeno, da potrebujejo — da hočejo zgraditi poslopje za kak strankarsko pobarvan „Turnverein“ in pošljejo svoje prošnje recimo ravno istim ljudem, ki so to akcijo uvedli. Nastane vprašanje, ki je že vnaprej rešeno: kako stališče bi zavzeli gospodje okoli Sokolskega Doma? Zgražali bi se na vse mogoče načine in njih nacionalna nestrpnost (ki pa je, mimogrede rečeno — zelo nedosledna!) ne bi učila dovolj izrazov narodnega ogorčenja nad takim početjem. Dosedaj so dobili dvolastniki posestev take pozive in tudi drugi. Nemško časopisje je to akcijo različno kamentiralo in je povsem naravno, da ni ostalo mirno. Razložek je samo ta, da bo ta ali oni Nemeč, ki zasleduje politiko narodnestnega sporazuma na meji res dal svoj prispevek in da bi v obratnem slučaju dobili Nemci samo porogljiv nasmeh. (PS. Za slovensko javnost ob meji in v zaledju je ob meji in v zaledju je ta pojav brezdvomno nacionalna blamaža prve vrste. Po našem mnenju je pokretnike te akcije vodilo klasično načelo: Der Zweck heiligt die Mittel... Op. uredn.)

Gornja Radgona. Poslovalnica ljubljanskega okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Gornji Radgoni (bivša okrajna bolniška blagajna) se je preselila iz svojih dosedanjih uradnih prostorov v občinski hiši v hišo g. Zangl, poleg gostilne Zangl pod pisarno orožniškega poveljstva, kjer že od 1. t. m. redno posluje. — Dramatično društvo je nam z uprizoritvijo globokovzgojne drame Fr. Ks. Meško-ta „Mati“ dala prijetno izpremembo. Obe predstavi (sobotna in nedeljska) sta se izredno posrečili. Vsi igralci so se vglobili v svoje vloge v okvirju diletantske zmožnosti ter razumeli iz mrtve besede podati številnemu občinstvu zelo čustveno predstavo, ki je gledalce mestoma ganila do solz. Samo želeto je, da bi Dramatično društvo sprejelo v svoj repertoar več podobnih komadov, ki naj dajo prostora oderskim produktom

dvomljive kakovosti. Igra je vzgojno vplivala na občinstvo, ki je obe predstavi posetilo v zelo zadovoljivem številu.

Gornja Radgona. Tukajšnje šolsko vodstvo je priredilo tudi letos vsakoletno Miklavževo slavnost z obdarovanjem otrok in odraslih. — Igrala se je zelo srčkana otroška igra „Vraže“, ki je pokazala, da imajo deca dobre učitelje. Srčkane so bile deklamacije, petje manj posrečeno. Darov je bilo leto okrog 240 torej za 100 več kakor lansko leto. Obširna dvorana Posojilnica je bila mnogo pre majhna, da bi sprejela v sebe vse, ki so hoteli prireditvi prisostvovati. Miklavž se je postaral, pa je bil letos pod vplivom neizogibnih okolščin manj dortipen in duhovit kakor lani. Parklju pa se je peklena vročina tako dopadla, da se je le malokrat pokazal iz pekla. O gmotnem vspehu sledi poročilo na drugem mestu.

Sv. Jurij ob Ščavnici. Že dolgo se nismo oglasili. Pa ni to znamenje, da spimo spanje pravičnega. Mi delamo in gremo naprej. Zadnja tambola nam je vrgla lep dobiček za knjižnico, ki je našemu izobrazbe žejnemu ljudstvu prepotrebna. Vsa čast vsem požrtvovalnim delavcem, ki se ne plašijo truda in neumnih zbadljivk od strani nasprotnikov, katere naše tiho delo in velik napredek bode v oči. — Naš društveni dom tudi napreduje v svojih skromnih začetkih. Počasi gre naporno in žrtevpolno delo izpod rok, a vse nas vodi ljubezen, ki vse premaga. Naš preč. g. župnik so duša tega dela ter so se pokazali kot pravi oče svojih otrok. (Le krepko naprej. Zrno do zrna pogača, kamen do kamna palača!... Op. uredn.)

Čebelarstva podružnica Kapela-Radinci ima svoj redni občni zbor v nedeljo dne 10. 12. po rani sv. maši v gostilni pri „Zidu“. Prijatelji čebelarje in čebelarji se vabijo k obilni udeležbi.

Odbor.

Nove davčno-pravne odredbe v finančnem zakonu za leto 1922/23.

(Objava trgovske in obrtniške zbornice za Slovenijo v Ljubljani.)

[(Konec.)

VI. Invalidski davek.

a) Po členu 85 fin. zakona za l. 1920/21 se invalidski davek ni pobiral od onih hranilnih vlog pri denarnih zavodih, katerih letne obresti niso znašale več nego 20 Din. V fin. zakonu za l. 1922/23 (člen 113 zadnji odstavek) je meja davčne prostosti zvišana na 100 din. b) Po členu 117 finančnega zakona je pobiranje invalidskega davka zaenkrat omejeno na davčne predpise do konca l. 1922, odnosno za čas od 31. julija 1923.

Šaljive povesti iz življenja židov.

V interesu biznesa.

Uslužbenec v neki židovski vinski kleti v nekem poljskem mestu je imel navado skrivati svoje dragocenosti za neki sod vina, ki je stal tik ob zidu.

Nekoč, predno je odšel na kosilo, se je še enkrat ustavil pred svojo shrambo ter zapazil v svojo veliko grozo, da je njegov dragoceni zaklad izginil.

Ker ni bilo onega jutra v kleti nobenega tujca, je bil prepričan, da je izvršil tatvino njegov delodajalec. Manjkalo pa mu je poguma, da bi javno obdolžil svojega delodajalca. Razvetega pa tudi ni imel na razpolago nikakih direktnih dokazov.

Nesrečni uslužbenec je potožil svoje gorje rabinu, kajti rabinci so bili na Poljskem in v Rusiji ne le svečeniški svoje naroda, — temveč tudi sodniki v manjših privatnih sporih.

Rabinec je poklical lastnika vinske kleti v svoj urad ter ga pričel izpraševati glede dragocenosti ki so izginile.

Trgovec je pozitivno in odločno zanikal vsako krivdo.

Naslednjega dne pa je rabinec nabil v sinagogi oglas, v katerem se je glasilo, da je

vino krajevne vinskega trgovca usumljeno, da se ga je dotaknil neki pogan in vsled tega je dostalo to vino ničvredno kot pijača za pravo-vernega žida.

Ta objava je bila za vinskega trgovca kot strela iz jasnega neba. Bil je izpostavljen podolnemu finančnemu poginu.

Ves zmeden in preplašen je pohitel k rabinu ter zahteval od njega pojasnila.

— Vidiš, — je rekel rabinec mirno, — dragocenosti so bile ukradene. Tat, ki je hotel priti do njih, se je moral dotakniti soda. Ti praviš, da ne več ničesar o vsem tem. Potem je moral ukrasti dotične stvari neki tujec in kdo ve, če ni bil mogoče pogan. Moja dolžnost kot varuha božjih zapovedi je posvariti narod pred možnim oskrunjenjem tvojega vina.

— Jaz sam sem vzel dotične stvari. — Tvoje sedanje ugotovilo je v direktnem nasprotju s tvojim prejšnjim ugotovilo, — je rekel rabinec, — ter je povsem moja stvar, če naj ga sprejemem ali ne.

— Moj dragi rabi, — je prosil nesrečni vinski trgovec, s solzami v očeh. —

Jaz bom popolnoma uničen. — Pripravljen sem priseči, da sem v resnici tat. Ne vem, kako sem mogel to storiti.

— Potem bom vzel tvojo prisego, — je rekel rabinec. Tat je prisegel, da je v resnici

vzel dotične stvari ter obljubil, da bo vrnil svojemu uslužbencu dvakratno vrednost ukradenih stvari, kot zaukazano v židovskem zakoniku.

* * *

Ni njegov.

Paznik v parku: Gospod! Psom ni dovoljeno vstop v ta park! Gospod: „To vendar ni moj pes.“ Paznik: „Ni Vaš? Saj gre za vami?“ Gospod: Saj tudi vi greste za mano, pa niste moj!“

* * *

Dosti vzroka za ločitev.

Neka mlada Židovka je prišla k rabinu ter ga s solzami v očeh prosila, naj ji pusti, da se loči od svojega moža.

— Kakšne vzroke pa moreš navesti, da zahtevaš ločitev od svojega moža? jo je vprašal rabinec.

— Ker ne more moj mož niti piti, niti kaditi, niti igrati, — je rekla Židovka med ihtenjem:

— No, in kaj z to? — jo je vprašal rabinec. — To bi te moralo še veseliti.

— Vidite, — je pojasnila uboga ženska, — on ne more kaditi, a vendar kadil; ne more piti, a vendar pije in ne zna igrati, a vendar igra.

VII. Davek za poslovni promet.

S členom 116 finančnega zakona za leto 1922/23 se popolnoma izpreminja člen 11 zakona o davku na poslovni promet. Izpremenjeni člen v bistvu poopravlja pravilnik o tem davku, da so upravičeni zahtevati knjigo opravljenega prometa s pristavkom davčnega odbora edino le predstojniki davčnih oblastev. Kdor ne ugotovi pozivu predstojnika davčnega oblastva, izgubi

dravico pritožbe proti odločbi davčnega odbora, s katero to sam oceni višino opravljenega prometa. Davčni zavezanci so dolžni hraniti knjigo opravljenega prometa dve leti po izplačilu davka za vsako posamezno dobo, plačilo pa se smatra za pravilno izvršeno, ako se davčnemu zavezancu v enem letu po plačilu ne prijavijo pomisleki glede pravilnosti prijave ali vodstva knjig.

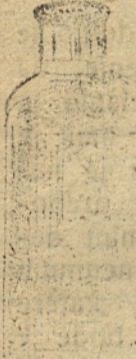
ZAKAJ?

Zato ker je velikansko množino sukna, platna, parhenta in hlačevine prejela iz inozemskih čudovitih nizkih cenah veletrgovina
R. STERMECKI - CELJE štov. 303
Cenik z tisoč slikami zastoj.

Treba da Fellerjev Elzafluid Povsod kupiti morete!

Ako ustanovite, da Fellerjev pravi Elzafluid kje nemorete dobiti, prosimo sporočite, takoj dobite sporočilo za Vas najugodnejše mesto, kje se prodaja

**TO JE NAJBOLJŠE
KAR SEM KEDAJ OKUŠALI**

Pravi Fellerjev Elzafluid kot dobrodejno sredstvo za dignenje! Za udel! Za vrat! Za glavo! Za zobel! Za negovanje kože! Kot kosmetikum! Za negovanje ust! V zidih! V letih! Pa tisoč priložnosti! Pokaže se blagodelujoč, bolečine lajšujoč, koristen in mnogostransko uporabljen. Je veliko množičnejši in bolj delujoč kakor francosko žganje in najboljšo sredstvo te vrste! Nekoliko kapljic zadostuje, da tudi vi rečete:

**TO JE NAJBOLJŠE
KAR SEM KEDAJ OKUŠALI**

Skupaj s pakovanjem in poštnino stane:

3 dvojnate ali	1 špecijska steklenica	24 Din
12 dvojnate „	4 špecijske steklenice	84 „
24 „	8 špecijskih steklenic	146 „
38 „	12 „	208 „

Na te cene se računa sedaj 5% doplatka.

Pisma je natančno adresirati na:

Eugen V. Feller, lekarnar, Stubica Donja
Elzatrg št. 326, Hrvatsko.

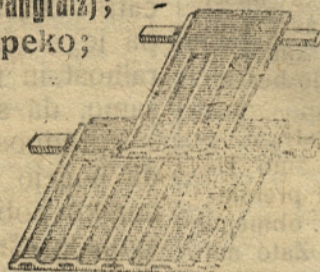
Gornjeradgonska občinska opekarniška podjetja

v ČREŠNJEVCIH in BORECIH (prej last mesta Radgone)

naznanjajo, da imajo pri svojem opekarskem podjetju v Borecih, postaja Križevci pri Ljutomeru na prodaj še večjo zalogo zelo dobro in trpežno izdelanih in ožganih raznih opekarskih izdelkov, kakor:

Zatezno strešno opeko (strangiala);
bobrasto gladko strešno opeko;
vse vrste žlebnjakov;

izborno žgano ročno in strojno zidno opeko;
lujkasto (zelo lahka) zidno opeko, pripravno za med- in nadzidje;

opeko za tlakovanje govejih hlevov (lasten patentirani izum);

drenažne cevi v vseh potrebnih dimenzijah, kakor tudi razne strešne nastavke in okraske

vse po zmernih dnevnih cenah.

V našem opekarniškem podjetju v Borecih, katero je eno izmed najmodernejših in najpopolnejših podjetij te vrste sploh v Jugoslaviji, se izdeluje opeka tudi skozi celo zimsko sezono.

Pojasnila daje in sprejema vsa naročila jedino le

**Centrala občinskih opekarniških podjetij
v GORNJI RADGONI.**

Martinušić in drug tovarna usnja v Ljutomeru

Telefon int. št. 17

Brzjavni: MARTINUŠIĆ

Prezema

v delo vse vrste

surovih kož po najnižjih cenah na:

Zgornje usnje črno in rumeno, podplate,

blank in kromovo usnje kakor box,

ševro in gonilno

jermente

Podružnica v Cankovi
prevzema vse naročila

Proda se

en par dobro vozečih, težkih konjev

s homoti vred ali pa brez homotov po ugodni ceni. Vprašati pri Francu Korošec, posestnik v Gornji Radgoni.

Travnik

1 1/3 orala v Poterni (Avstriji) se ugodno proda. Vpraša se pri g. Neudauer v G. Radgoni.

Mlin na prodaj

v Spodnjem Porčiču pošta Sv. Lenart, na reki Velki. Je tri pare kamnov in eden valjak. Proda se tudi živina in vse orodje, ki spada k mlinu. Več pove lastnik mlina Janez Kaučič, Spodnji Porčič pošta Sv. Lenart.

Doge za vinske sode

kupuje po dobri dnevni ceni in prodaja sode od 60 lit. do 700 lit.

Josef Gumzej - Maribor

sodarski mojster, Vojaška ulica št. 17.

Proda se takoj:

Eden koncertni glasovir

cena 45.000 K

Eden harmonijum 7 registrov

cena 20.000 K

pri kavarni Kermeny, Murska Sobota.

Eden mali avto za 3 osebe

moderni nove tipe 8 HP

pri Wambaru, mehanikar v nemški Radgoni

poleg trgovine Obal.

Eden motocikl z 2 cilindra

7 HP z bencinogonom, „Torpedo“-tipe

pri Strašek-u, klepar v nemški Radgoni

Seno, slamo, drva, premog, žito, krompir, sadje in druge deželne pridelke Andrej Oset Maribor, Aleksandrova cesta 57. - Telefon št. 88

Hranilnica in Posojilnica v Radincih deluje z uspehom ob meji!

r. zadr. z neom. z.